

УДК 330.3.6711.3(4)

**ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ
ТЕРИТОРІЙ У КРАЇНАХ
ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ©**

Е.А. КІРЄЄВА,
кандидат економічних наук,
завідувач кафедри економіки,

Д.Л. КОСТЮЧЕНКО,
аспірант кафедри економіки,
Вінницький національний
аграрний університет
(м.Вінниця)

Розвиток сільських територій є одним із основних викликів сьогодення, вирішенню якого приділяється значна увага у політиках багатьох розвинених країн світу. У статті досліджено сучасні проблеми розвитку сільських територій в Україні. Визначено питому вагу сільських населених пунктів у загальній структурі адміністративно-територіальних одиниць України. Проаналізовано типи Політики розвитку сільських територій, які використовується країнами ЄС для вирішення широкого спектру економічних, екологічних і соціальних проблем та основні заходи, передбачені у межах реалізації відповідних програм. Визначено, що одним із пріоритетів Політики розвитку сільських територій у ЄС є боротьба з бідністю, проведено дослідження кількості людей, схильних до ризику бідності у Європейському Союзі та надано авторське визначення поняття “ризик бідності”. Запропоновано основні напрямки підвищення ефективності заходів щодо розвитку сільських територій в Україні на основі досвіду країн ЄС.

Ключові слова: розвиток сільських територій, оцінювання, сільські райони, програма розвитку.

Табл. 1. Рис. 2 Літ. 14.

Постановка проблеми. В умовах динамічного розвитку світової спільноти розвиток сільських територій залишається одним із основних викликів у політиках багатьох розвинених країн та країн Європейського Союзу зокрема. В умовах євроінтеграційних процесів України та трансформацій, що відбуваються сьогодні, незважаючи на сталий динамічний прогрес аграрного сектору, проблеми розвитку сільських територій дедалі більше загострюються. Основні проблеми розвитку сільських територій визначено Концепцією Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року [1] та представлено на рисунку 1.

Вирішення вищезазначених проблем потребує реалізації активної державної політики щодо розвитку сільських територій як основи стабільного прогресу аграрного виробництва, становлення малого та середнього бізнесу на селі. Державна політика розвитку сільських територій реалізовується в Україні через ряд індикативних Програм та нормативно-правових актів, включаючи Єдину комплексну стратегію та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки [2].

© **Е.А. КІРЄЄВА, Д.Л. КОСТЮЧЕНКО, 2017**



Рис. 1. Причини погіршення соціально-економічного та екологічного стану сільських територій

Джерело: систематизовано авторами за джерелом 1

Незважаючи на перші вагомні кроки у реалізації заходів щодо розвитку сільських територій в Україні, важливим є подальше удосконалення даних механізмів, що передбачає вивчення та імплементацію передового світового досвіду, в тому числі і досвіду країн ЄС, де застосовується дієвий механізм розвитку села – Політика розвитку сільських територій, яка охоплює ряд заходів щодо подолання найбільш гострих проблем села.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню проблем розвитку сільських територій присвячено праці українських вчених: А. Бидика, Т. Бондар, О. Бородіна, В. Борщевського, Ф. Важинського, І. Гончарук, С. Девко, А. Лісового, М. Лесів [5], М. Маліка, О. Онищенко, О. Павлова, С. Писаренка, М. Поленкова, П. Саблука, О. Станкевича, Ю. Уркевича.

Різні аспекти державної аграрної політики щодо підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва та розвитку сільських територій досліджували: Г. Калетнік [11, 14], О. Петрова, О. Скорук [6], Н. Фіщук, Д. Токарчук та інші.

Формулювання цілей статті. Метою статті є вивчення Програм та досвіду країн Європейського союзу щодо реалізації політики розвитку сільських територій та дослідження можливостей імплементації даного досвіду в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сільські території беззаперечно є основою сталого розвитку економіки України та фактором зростання аграрного сектору. Сільські території займають значну частину у складі України, але з кожним роком кількість сільських населених пунктів зменшується, що спричинено низкою економічних, соціальних та екологічних проблем. Для наочності представимо динаміку зміни кількості населених пунктів в Україні за останні роки у таблиці 1.

Таблиця 1

Кількість адміністративно-територіальних одиниць в Україні [3]

Адміністративно-територіальні одиниці	2004 рік	2008 рік	2012 рік	2016 рік	Питома вага, %
Міста	455	458	459	460	1,6
Селища міського типу	886	886	885	885	3,0
Сільські населені пункти	28597	28504	28450	28385	95,4
Всього	29 938	29 848	29 794	29 730	100

Аналіз даних таблиці 1 доводить, що питома вага сільських населених пунктів у загальній структурі адміністративно-територіальних одиниць України складає 95,4 %, що підтверджує необхідність та особливу гостроту питання розвитку сільських територій.

Все більшими темпами зростає із села відтік працівників освіти, культури, працівників сфери медичного і побутового обслуговування. З року в рік спостерігається зменшення кількості медичних закладів і підприємств побутового обслуговування, відділень зв'язку, шкіл і, особливо, дошкільних установ. Практично зупинилося будівництво об'єктів соціального призначення за рахунок господарства і житла для сільської молоді. Соціальна інфраструктура практично зруйнована, і заклади соціально-культурного призначення, що ще існують на сьогодні, перебувають в умовах виживання[4].

З метою розвитку сільських територій необхідним є комплексний підхід, який ґрунтується на взаємодії влади та територіальних громад. Значний досвід щодо розвитку сільських територій у поєднанні із ефективним функціонуванням аграрного сектору має Європейський Союз. Вивчення та подальша часткова імплементація вказаного досвіду з урахуванням ментальних та культурних особливостей є важливим кроком для України, необхідним для формування успішної політики розвитку сільських територій. Політику розвитку сільських територій у країнах ЄС часто називають “другим стовпом” Спільної сільськогосподарської політики (CAP), вона доповнює систему прямих виплат фермерам і заходи з регулювання ринків сільськогосподарської продукції (так званій “перший стовп”). Політика розвитку сільських територій розділяє ряд цілей з іншими європейськими структурними та інвестиційними фондами (ESIF).

Політика розвитку сільських територій ЄС фінансується за рахунок Європейського сільськогосподарського фонду розвитку сільських районів (EAFRD), сума фінансування складає близько € 100 млрд на період від 2014 до 2020 років для

кожної з країн ЄС, що одержує частину фінансового розподілу за 7-річний період. Це дозволяє додатково використовувати € 61 млрд державного фінансування в державах-членах ЄС.

Загальні пріоритети європейської Програми розвитку сільських територій відображені на рис. 2.

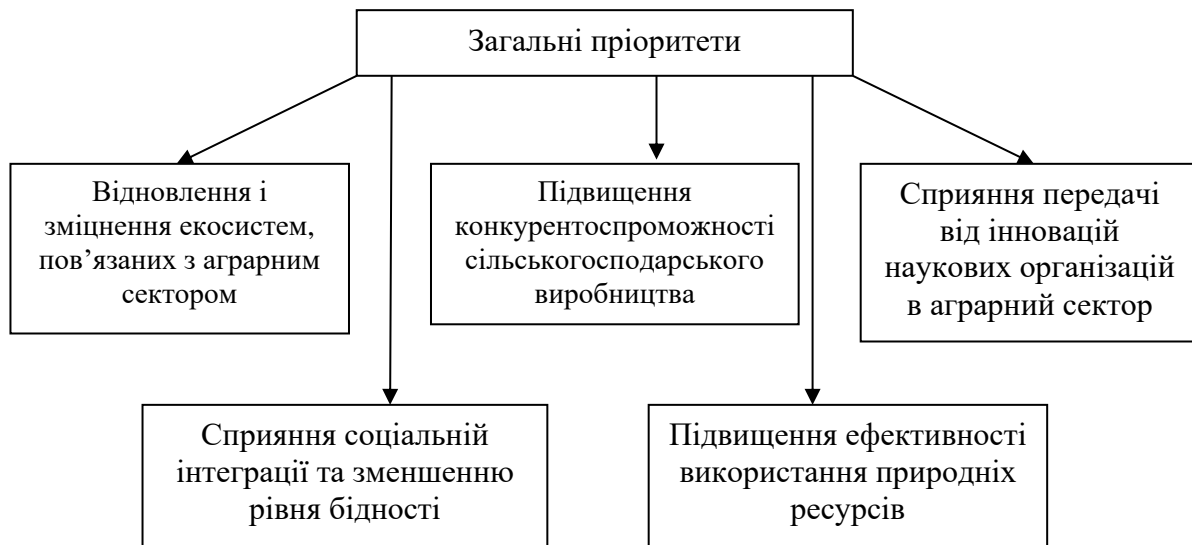


Рис. 2. Загальні пріоритети європейської Програми розвитку сільських територій у ЄС

Джерело: систематизовано авторами з використанням джерела [5]

На національному та регіональному рівнях ЄС паралельно існує декілька концепцій (підходів), з яких можна чітко виокремити три концепції розвитку сільських територій, а саме:

Перший концептуальний підхід, ідентифікує сільський розвиток з загальною модернізацією сільського господарства і агропродовольчого комплексу. Ця концепція бере за основу розвиток сектора (галузева модель).

В галузевій моделі сільський розвиток опирається на розвиток сільського господарства. При цьому сільські території розглядаються як сукупність ресурсів для сільського господарства і як резервуар для розвитку виробничих процесів у ньому. В рамках цієї моделі основною функцією сільських територій є виробництво товарної сільськогосподарської продукції. Поняття сільського розвитку зводиться до простору для сільськогосподарського виробництва.

В рамках цього модерністського підходу не враховуються особливості місцевого розвитку і відмінності між окремими сільськими територіями, яким відводиться другорядна чи взагалі незначна роль в інтерпретації структурних змін сільського господарства.

Другий концептуальний підхід пов'язує сільський розвиток виключно зі зменшенням відмінностей між найбільш відсталими сільськими районами та рештою секторами економіки (концепція зближення, перерозподільча модель).

Згідно перерозподільчої моделі сільські райони розглядаються переважно як райони слаборозвинуті, які структурно відстають від розвитку міських районів внаслідок несприятливих соціально-економічних факторів, через що й потребують особливої уваги з боку державної політики. В цій моделі акцентується увага на

потребах розвитку найбільш відсталих районів, які вирішуються через розробку цільової політики стосовно цих районів. Основною метою моделі є створення ефекту перерозподілу як шляхом прямих компенсацій впливу несприятливих факторів, так і шляхом структурної підтримки. В цій моделі роблять акцент на необхідності диверсифікації виробництва в цих районах. Це передбачає розвиток, насамперед, традиційних галузей (сільський туризм, переробка сільськогосподарської продукції в самих господарствах тощо).

Третій концептуальний підхід ідентифікує сільський розвиток з розвитком сільських районів в цілому шляхом використання всіх ресурсів, які знаходяться на їх території (людських, природних, ландшафтних та ін.), та інтеграції між усіма компонентами та галузями на місцевому рівні. Ця концепція використовує можливості території в найбільш ширшому її розумінні (територіальна модель).

Незалежно від обраної концепції, держави-члени ЄС і окремі регіони Європейського Союзу розробляють програми розвитку сільських територій на основі потреб своїх регіонів, куди включають щонайменше чотири з вище перерахованих шести пріоритетів розвитку сільських територій.

На даний час існує 118 різних Програм розвитку сільських територій (RDP) в державах-членах Європейського Союзу, а також 20 окремих національних програм. 8 держав-членів ЄС бажають мати дві або більше (регіональних) Програм розвитку сільських територій [6]. Такі показники відображають важливість розвитку сільських територій для країн-членів ЄС.

Пріоритети розвитку сільських районів розбиті на "фокус області". Наприклад, пріоритет щодо ефективного використання ресурсів включає в себе такі основні напрямки діяльності: скорочення викидів парникових газів і аміаку в сільському господарстві. Держави-члени або регіони встановили кількісні цільові показники щодо цих пріоритетних областей. Потім вони визначили, які заходи будуть використовувати для досягнення цих цілей і скільки коштів можуть виділяти для кожного заходу. Принаймні 30% фінансування для кожної RDP (Rural Development Programmes – Програми розвитку сільських територій) повинні бути виділені на заходи, що мають значення для захисту навколишнього середовища і зміни клімату та щонайменше 5% виділені на LEADER (LEADER – це програма в рамках Програми розвитку сільських районів, її пріоритетами є сприяння соціальної інтеграції, скорочення бідності та економічний розвиток в сільській місцевості. Для учасників LEADER доступні гранти в розмірі до € 200 000).

Серед гострих проблем розвитку сільських територій у країнах ЄС, на вирішення яких спрямована політика розвитку сільських територій, є боротьба з бідністю. Більше 80 мільйонів людей в ЄС перебувають під загрозою бідності, у тому числі 20 мільйонів дітей. У Європейському Союзі активно ведеться боротьба з бідністю та соціальною ізоляцією. Починаючи з 2000 року, ЄС розробив національну стратегію, а також політику координації між країнами ЄС з питань, пов'язаних з бідністю та соціальною ізоляцією.

Європейською комісією 2010 рік було оголошено Європейським роком боротьби з бідністю та соціальним відчуженням. Основні завдання, порушені в цьому році, повинні були привернути увагу громадськості до цих питань і відновити політичну прихильність Євросоюзу та його держав-членів до боротьби з бідністю та соціальною ізоляцією. У цьому контексті сільські території заслуговують на особливу увагу. З часу останнього розширення складу ЄС сільське населення, а також кількість людей, схильних до ризику бідності в сільських районах, значно зросла (з

75 мільйонів до 116 мільйонів і з 14 мільйонів до 26 мільйонів відповідно). Таким чином, зменшення чисельності бідного населення на сільських територіях ЄС має вагомим значення для досягнення мети ЄС2020 [7].

Бідність – це соціально-економічне явище, за якого певні категорії населення мають труднощі, в першу чергу, у задоволенні фізіологічних потреб. Існують різні критерії виміру бідності за доходами, основними з яких є прожитковий мінімум та межі бідності [8].

Кожна шоста людина в ЄС знаходиться під загрозою бідності. Приблизно 80 мільйонів людей схильні до ризику бідності в ЄС-28, що відповідає 16,3% від населення країн Євросоюзу. Серед усіх держав-членів частка населення, схильного до ризику бідності, особливо висока в Латвії (25,7%), Румунії (22,4%), Болгарії (20,9%) і Литві (20,6%).

Ризик бідності є найвищим в сільських територіях. Близько третини усіх людей, схильних до нього, живе в малонаселених сільських районах, тобто майже 26 мільйонів людей, з яких 13,5 млн – в ЄС-15 і 12,1 млн – в ЄС-12 (до вступу Хорватії). В інших областях (проміжних і щільно заселених) середня частка бідного населення менша 15%. В ЄС-12 ризик бідності ще більш виражений: тут 24% населення в малонаселених пунктах є схильними до бідності, в той час, як у проміжних і густонаселених регіонах показники нижчі (14% і 9% відповідно). Для країн ЄС-15 він менш ймовірний на мало-населених територіях (19% населення – в цих районах, 15% – у проміжних і 16% – в густонаселених). Частка населення з підвищеним ризиком бідності в малонаселених пунктах особливо висока в держав-членів з високим ризиком бідності в цілому (Румунія, Болгарія, Латвія, Литва, Греція і Іспанія).

Серед 25,7 мільйонів людей, схильних до ризику бідності, в малолюдних районах ЄС проживає 5,2 млн (20%). Не менш важливого значення набуває поширення ризику бідності серед молодих людей (віком до 15 років). 25% юнаків та дівчат в малонаселених районах ЄС-27 (без Хорватії) (20% в ЄС-15 і 33% ЄС-12) є схильними до бідності. Ситуація набагато більш серйозна в деяких державах-членах: 45% молодих людей у малонаселених районах Румунії і близько до 35% в Литві, Болгарії та Латвії перебувають під загрозою бідності, в той час, як Греція та Іспанія представили найвищі показники в ЄС-15 (29% і 27% відповідно) [7].

Враховуючи актуальність та вагомість проблеми бідності в країнах ЄС та Україні, вважаємо необхідним представити авторський погляд на трактування терміну “ризик бідності”. “Ризик бідності” – це характеристика ситуації, що має невизначеність, результатом якої є нестача необхідних матеріальних засобів, які потрібні для задоволення фізіологічних, матеріальних, економічних потреб людини, яка виникає внаслідок певних економічних, політичних, соціальних чинників.

Вирішення цих та інших проблем розвитку сільських територій у ЄС відбувається через розгалужену інституційну структуру головного органу розвитку сільських територій, яким є Європейська мережа сільського розвитку, яка була створена Європейською комісією (Генеральним директором з питань сільського господарства і сільського розвитку) у 2008 році, щоб допомогти державам-членам ефективно виконувати свої програми розвитку сільських територій. ENRD (European Network for Rural Development) служить платформою для обміну досвідом та ідеями стосовно реалізації політики розвитку сільських територій та шляхів її вдосконалення. Його

основними учасниками є: Національні сільські мережі (NRNs), владні структури країн-членів, місцеві ініціативні групи програми LEADER і організації сільського розвитку ЄС. Структура ENRD представлена на рисунку 3 [10].

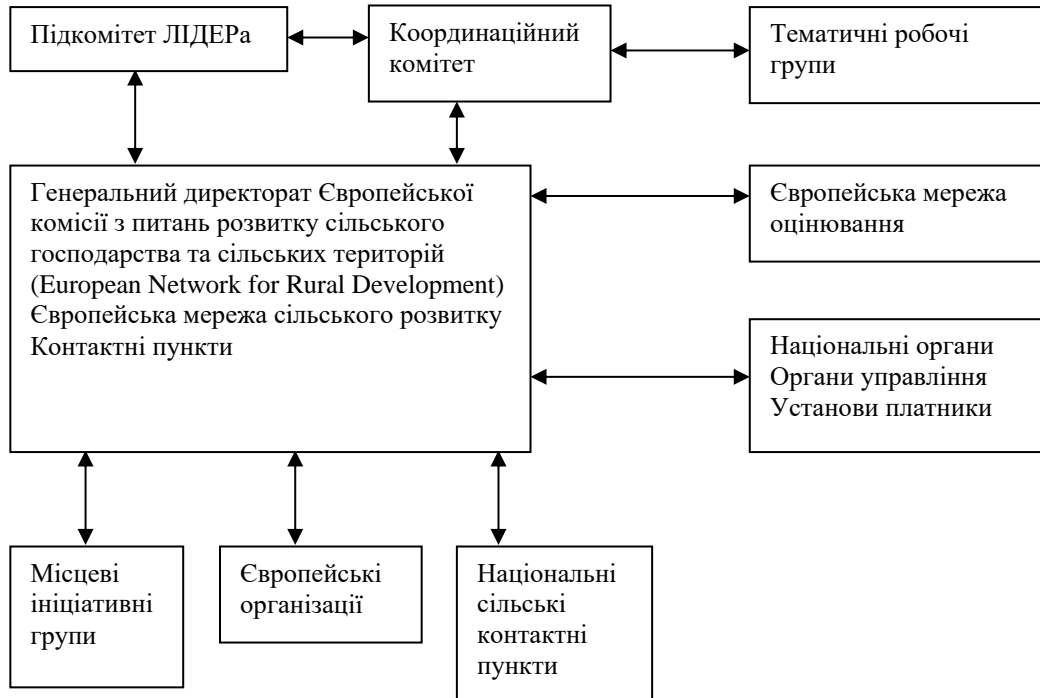


Рис. 3. Мережа підрозділів, що відповідають за сільський розвиток у країнах Європи [10]

Ефективність та результативність Програм розвитку сільських територій у країнах ЄС досліджується систематично, шляхом проведення внутрішнього та зовнішнього аналізу. З метою визначення сильних та слабких сторін Програми проводиться проміжний аналіз ефективності Європейської програми розвитку сільських територій, який було здійснено у 2015 році європейською консалтинговою фірмою Kantor Management Consultants.

Kantor Management Consultants (Кантор) – це європейська консалтингова фірма, яка пропонує свої послуги урядам, інституційним організаціям і корпоративним клієнтам. Її головні офіси знаходяться в Афінах і Брюсселі, а регіональні відділення також працюють у Варшаві, Бухаресті та Софії.

Кантор має великий досвід діяльності в Європейському Союзі, країнах з перехідною економікою, а також країнах СНД, Центральної Азії, Близького Сходу і, все частіше, в країнах Африки. До їх клієнтів належать різні структурні підрозділи Європейської комісії, Світового банку, ЄБРР, ЄІБ та інших міжнародних донорських організацій та агентств розвитку.

Метою аналізу, проведеного Kantor Management Consultants, було оцінювання Програми розвитку села 2014-2020 з акцентом на конкретні теми для визначення загальних тенденції, виявлення відмінностей між програмами і надання висновків і рекомендацій щодо вивчених тем.

Серед сильних сторін Програми Kantor Management Consultants виявив, що в основі бюджетного та регіонального аспектів політики розвитку сільських територій, у порівнянні з попередніми періодами, існує підвищена гнучкість у здійсненні і поєднання заходів, у задоволенні конкретних територіальних потреб поряд із заходами, які задекларовані пріоритетами ЄС2020.

Важливим є той факт, що деякі держави-члени включили в розрахунок бюджетів RDP втрати доходів на основі біологічних та кліматичних індексів, в той час, як інші планують використовувати національні показники, які містять дані щодо втрати врожаю і річних обсягів виробництва. Що стосується адміністративних витрат, то держави-члени ЄС використовують різні методи для їх обчислення, а деякі країни цього не роблять взагалі.

Загальні рекомендації щодо удосконалення Програми розвитку села 2014-2020 для країн Європейського Союзу, які надала компанія Kantor Management Consultants такі:

1. Уряди країн можуть запровадити умови для обміну набутим досвідом щодо реалізованих заходів розвитку сільських територій між державами-членами та іншими зацікавленими суб'єктами шляхом проведення практикумів та семінарів з метою поширення найбільш успішного досвіду.

2. Зв'язки між сільськогосподарською практикою і науковими дослідженнями повинні бути посилені шляхом забезпечення участі консультантів і фахівців-практиків у роботі спеціально створених груп.

3. У тих географічних районах, в яких заходи Програми не набули достатнього поширення до цих пір, вони мають бути введені.

Вивчення досвіду країн Європейського Союзу щодо розвитку сільських територій дозволяє розробити комплекс заходів, імплементація яких в Україні є доцільною. Погоджуємося із думкою Венгерської Н.С. [13], що основними принципами, які необхідно використовувати при розробці напрямів сільського розвитку в Україні, є: 1) комплексність: в проектах економічного розвитку розглядати всі можливі види господарської діяльності, здійснення яких може підвищити дохід сільського населення; 2) відкритість: при розробці проектів необхідно використовувати методи інтерактивного планування з участю населенням шляхом обговорення в ЗМІ, на сільських зборах, “круглих столах”; 3) активна участь місцевого населення: в процесі розробки і реалізації проекту в максимальній мірі використовуються знання, досвід і уявлення населення, враховуються особливості економічної та соціальної поведінки різних соціальних груп, забезпечується збалансованість їх інтересів; 4) використання місцевих ресурсів: мобілізація місцевих фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, що має першочергове значення для створення стійких механізмів забезпечення зайнятості та доходів; 5) інституціоналізація проектних рішень: передача функцій з реалізації проекту і управління місцевим адміністраціям.

Важливими напрямками Політики розвитку сільських територій в Україні, окрім європейських принципів, повинні стати і дієві заходи. Поділяємо думку Калетніка Г.М. [14], який визначає необхідність державної підтримки формування, нагромадження та використання людського капіталу села. Очевидним управлінським документом в цій ситуації повинна стати концепція людського розвитку, як одного із основних складових політики сільського розвитку. За змістом дана концепція повинна вміщувати конкретні завдання, що стосуються збереження наявного людського капіталу, удосконалення його структури, нормативно-правового забезпечення розвитку людського капіталу, інституційного забезпечення розвитку сільської економіки.

Забезпечення ефективного розвитку сільських територій в Україні можливо досягнути за рахунок розробки чіткої диференціації регіонів та розробки окремих програм регіонального розвитку з урахуванням найбільш перспективних напрямків їх реалізації.

Висновки. Розвиток сільських територій та вирішення типових проблем села набуває все більшої актуальності як для України, так і для країн-членів Європейського Союзу. Відповідно до проведених досліджень, шоста частина населення Європейського Союзу, яка проживає у сільській місцевості, знаходиться під загрозою бідності. Основним інструментом подолання цієї проблеми у сільських районах ЄС та розвитку сільських територій є Політика розвитку сільських районів, яка з кожним роком усе ширше впроваджується у країнах-членах. Реалізація даної політики передбачає широкий спектр заходів, задекларованих у 118 національних та регіональних Програмах.

Зазначений досвід розвитку сільських територій є вагомим надбанням, використання якого доцільно в Україні з метою вирішення нагальних проблем розвитку сільських територій. На основі вивченого досвіду в Україні доцільно: 1) розробити комплекс регіональних програм розвитку сільських територій з урахуванням природно-географічних особливостей та існуючого стану розвитку сільських територій; 2) зосередити державну політику на розвиткові людського капіталу як основи функціонування села; 3) забезпечити відповідну інституційну структуру, здатну здійснювати безперервний моніторинг стану сільських територій та сприяти обміну досвідом із країнами Європи та іншими розвиненими країнами світу.

Реалізація зазначених заходів та подальші наукові розробки щодо удосконалення Політики розвитку сільських територій в Україні є запорукою ефективного економічного зростання аграрного сектору та економіки України в цілому.

Список використаних джерел

1. Концепція Державної цільової програми сталого розвитку сільських територій на період до 2020 року [Електронний ресурс]/ Кабінет Міністрів України. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua.
2. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки [Електронний ресурс] / Міністерство аграрної політики та продовольства України. – Режим доступу: <http://minagro.gov.ua>.
3. Кількість адміністративно-територіальних одиниць [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Скорук О.П. Розвиток соціальної інфраструктури села в умовах аграрних трансформацій. [Електронний ресурс]/ О.П. Скорук // Збірник наукових праць Вінницького державного аграрного університету. – 2007. – № 9. – Режим доступу: <http://socrates.vsau.org>.
5. Synthesis of ex ante evaluations of rural development programmes 2014-2020 [Електронний ресурс]// European Commission. – 2015. Режим доступу: <https://ec.europa.eu>.
6. Rural development 2014-2020. [Електронний ресурс]// European Commission. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>.
7. Poverty in rural areas of the EU [Електронний ресурс]/ European Commission. // EU Agricultural Economic briefs. – 2011. – №1. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu>.

8. Тодосійчук В.Л. Стан та проблеми продовольчої безпеки України / В.Л. Тодосійчук // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2017. – № 3. – С. 142-150.

9. Лесів М.М. Організаційно-економічні механізми забезпечення розвитку сільських територій країн-членів Європейського союзу: дис.. на здобуття наук. ступеня канд екон. наук: спец. 08.00.02 “Світове господарство і міжнародні економічні відносини”/М.М. Лесів – Л.,2015.–36 с.

10. Панасюк О. Ю. Міжнародний досвід розвитку сільських територій в умовах децентралізації влади / О. Ю. Панасюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2015. – № 23. – С. 120-123.

11. Калетнік Г.М. Управління регіональною продовольчою безпекою в умовах економічної нестабільності : [моногр.] / Г.М. Калетнік, С.В. Козловський, Е.А. Кіреєва, О.Г. Підвальна – Вінниця: Меркьюрі-Поділля, 2015. – 252 с.

12. Онегіна В.М. Сучасні тенденції розвитку сільських територій як загроза економічній безпеці України / В.М. Онегіна, Л.А. Батюк // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2016. – № 1. –С. 33-36.

13. Венгерська Н.С. Напрями забезпечення регіонального сільського розвитку України в умовах євроінтеграції / Н.С. Венгерська // Науковий вісник Херсонського державного університету – 2015. – № 15. – С. 94-97.

14. Калетнік Г.М. Науково-теоретичні засади формування та розвитку людського капіталу в сільських територіях / Г. М. Калетнік, А. Г. Мазур // Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. – 2016. – № 10. – С. 7-25. – Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua>.

Список джерел у транслітерації/References

1. Kontseptsiya Derzhavnoyi tsilovoyi prohramy staloho rozvytku silskykh terytoriy na period do 2020 roku [Elektronnyy resurs]/ Kabinet Ministriv Ukrayiny. – Rezhym dostupu: www.kmu.gov.ua.

2. Yedyna kompleksna stratehiya ta plan diy rozvytku silskoho hospodarstva ta silskykh terytoriy v Ukrayini na 2015-2020 roky [Elektronnyy resurs] / Ministerstvo ahrarynoyi polityky ta prodovolstva Ukrayiny. – Rezhym dostupu: <http://minagro.gov.ua>.

3. Killist administratyvno-terytorialnykh odynyts [Elektronnyy resurs] / Derzhavna sluzhba statystyky Ukrayiny. – Kyuyiv, 2016. – Rezhym dostupu: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

4. Skoruk O.P. Rozvytok sotsialnoyi infrastruktury sela v umovakh ahrarynykh transformatsiy. [Elektronnyy resurs]/ O.P. Skoruk // Zbirnyk naukovykh prats Vinnytskoho derzhavnogo ahrarynoho universytetu. – 2007. – 9. – Rezhym dostupu: <http://socrates.vsau.org>.

5. Synthesis of ex ante evaluations of rural development programmes 2014-2020 [Elektronnyy resurs]// European Commission. – 2015. Rezhym dostupu: <https://ec.europa.eu>.

6. Rural development 2014-2020. [Elektronnyy resurs]// European Commission. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu>.

7. Poverty in rural areas of the EU [Elektronnyy resurs]/ European Commission. // EU Agricultural Economic briefs. – 2011. – Vol. 1. – Rezhym dostupu: <http://ec.europa.eu>.

8. Todosiychuk V.L. Stan ta problemy prodovolchoyi bezpeky Ukrayiny / V.L. Todosiychuk // Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannya nauky i praktyky. – 2017. – 3. – S. 142-150.

9. Lesiv M.M. Orhanizatsiyno-ekonomichni mekhanizmy zabezpechennya rozvytku silskykh terytoriy krayin-chleniv Yevropeyskoho soyuzu: dys.. na zdobuttya nauk. stupenya kand ekon. nauk: spets. 08.00.02 “Svitove gospodarstvo i mizhnarodni ekonomichni vidnosyny”/M.M. Lesiv – L.,2015.–36 s.

10. Panasyuk O. Yu. Mizhnarodnyy dosvid rozvytku silskykh terytoriy v umovakh detsentralizatsiyi vlady / O. Yu. Panasyuk // Investytsiyi: praktyka ta dosvid. – 2015. – 23. – S. 120-123.

11. Kaletnik H.M. Upravlinnya rehionalnoyu prodovolchoyu bezpekoyu v umovakh ekonomichnoyi nestabilnosti: [monohr.] / H.M. Kaletnik, S.V. Kozlovskyy, E.A. Kiryeyeva, O.H. Pidvalna – Vinnytsya: Merkyuri-Podillya, 2015. – 252 s.

12. Onehina V.M. Suchasni tendentsiyi rozvytku silskykh terytoriy yak zahroza ekonomichniy bezpetsi Ukrainy / V.M. Onehina, L.A. Batyuk // Aktualni problemy innovatsiynoyi ekonomiky. – 2016. – № 1. –S. 33-36.

13. Venherska N.S. Napryamy zabezpechennya rehionalnoho silskoho rozvytku Ukrainy v umovakh yevrointehratsiyi / N.S. Venherska // Naukovyy visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu – 2015. – № 15. –S. 94-97.

14. Kaletnik H.M. Naukovo-teoretychni zasady formuvannya ta rozvytku lyudskoho kapitalu v silskykh terytoriyakh / H. M. Kaletnik, A. H. Mazur // Ekonomika. Finansy. Menedzhment: aktualni pytannya nauky i praktyky. – 2016. – № 10. – S. 7-25. – Rezhym dostupu: <http://nbuv.gov.ua>.

ANNOTATION RURAL DEVELOPMENT POLICY IN THE EUROPEAN UNION

KIRIEIEVA Eleonora,
*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of Economics,
Vinnytsia National Agrarian University,*

KOSTYUCHENKO Daryna,
*Postgraduate Student of
the Department of Economics,
Vinnytsia National Agrarian University
(Vinnytsia)*

Rural Development is one of the major challenges of our time, the solution of which has drawn considerable attention in the policies of many developed countries. This article deals with the contemporary issues of rural development in Ukraine. The share of rural areas in the total administrative units of Ukraine has been determined. The types of rural development policy which the EU uses for a number of economic, environmental and social problems and the main measures within the implementation of relevant programmes have been analyzed. One of the priorities of rural development policy in the EU is the fight against poverty, a study of people at poverty risk in the European Union and the authoritative definition of “poverty risk” has been defined. The main directions of efficient measures for rural development in Ukraine taken from EU countries have been suggested.

Key words: rural development, evaluation, rural areas development program.

Table. 1. Fig. 2 Lit. 14.

**АННОТАЦИЯ
ПОЛИТИКА РАЗВИТИЯ СЕЛЬСКИХ ТЕРРИТОРИЙ В СТРАНАХ
ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА**

КИРЕЕВА Элеонора Андреевна,
кандидат экономических наук,
заведующий кафедрой экономики

КОСТЮЧЕНКО Дарина Леонидовна,
аспирант кафедры экономики,
Винницкий национальный аграрный университет
(г. Винница)

Развитие сельских территорий является одним из основных вызовов современности, решению которого уделяется значительное внимание в политиках многих развитых стран мира. В статье исследованы современные проблемы по развитию сельских территорий в Украине. Определён удельный вес сельских населённых пунктов в общей структуре административно-территориальных единиц Украины. Проанализированы типы Политики развития сельских территорий, которые используются в странах ЕС для решения широкого спектра экономических, экологических и социальных проблем и предусмотрены основные мероприятия в рамках реализации соответствующих программ. Определено, что одним из приоритетов Политики развития сельских территорий в ЕС является борьба с бедностью, проведено исследование количества людей, подверженных риску бедности в Европейском Союзе и предоставлено авторское определение понятия "риск бедности". Предложены основные направления повышения эффективности мероприятий по развитию сельских территорий в Украине на основе опыта стран ЕС.

Ключевые слова: развитие сельских территорий, оценивание, сельские районы, программа развития.

Табл. 1. Рис. 2. Лит. 14.

Інформація про авторів

КИРЕЄВА Елеонора Андріївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: nora.kirieleva@gmail.com).

КОСТЮЧЕНКО Дарина Леонідівна – аспірант кафедри економіки, Вінницький національний аграрний університет (21008, м. Вінниця, вул. Сонячна, 3, e-mail: Dasha_veres@meta.ua).

KIRIEIEVA Eleonora – Candidate of Economic Science, Associate Professor of the Department of Economics, Vinnytsia National Agrarian University (21008, 3, Sonyachna Str., Vinnytsia, e-mail: nora.kirieleva@gmail.com).

KOSTYUCHENKO Daryna – Post-graduate Student of the Department of Economics, Vinnitsa National Agrarian University (21008, 3, Sonyachna str., Vinnytsia, e-mail: Dasha_veres@meta.ua).

КИРЕЕВА Элеонора Андреевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры экономики, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: nora.kirieleva@gmail.com).

КОСТЮЧЕНКО Дарина Леонидовна – аспирант кафедры экономики, Винницкий национальный аграрный университет (21008, г. Винница, ул. Солнечная, 3, e-mail: Dasha_veres@meta.ua).

